

VAN: Tjebbe van Oostenbruggen (informatuur)
Marcel Hermans (externe adviseur)

ONDERWERP: Tussentijds verslag en advies informatuur

DATUM: 10 april 2026

Op 18 maart 2026 zijn de lokale verkiezingen geweest. De uitslag van de lokale verkiezingen heeft ertoe geleid dat ITH de grootste partij is. ITH heeft op basis daarvan op zaterdag 21 maart 2026 een Duidingsdebat georganiseerd en is nog dezelfde dag Willem Zandbergen gestart als verkenner en op deze dag met een vertegenwoordiging van alle partijen als onderdeel van de Verkenningsfase gesproken. Van deze Verkenningsfase is zaterdag 28 maart 2026 verslag gedaan. Daarmee is de Verkenningsfase afgerond en start de Informatiefase. De Verkenningsfase is afgerond met het advies om een informatuur aan te stellen en de informatuur de volgende opdrachtformulering mee te geven:

- 1. Onderzoek de mogelijkheden van een meerderheidscoalitie die kan rekenen op een vruchtbare samenwerking met een meerderheid van de gemeenteraad waarbij recht wordt gedaan aan de verkiezingsuitslag en de onderlinge verhouding in zetelaantal.*
- 2. Richt een formatieproces in waarin de voorgenomen meerderheidscoalitie vanuit verschillende formatietafels met inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers gevoed wordt voor een tot stand te komen coalitieakkoord. Ook partijen die geen onderdeel zijn van de voorgenomen meerderheidscoalitie kunnen daarbij uitgenodigd worden.*
- 3. Identificeer over welke thema's specifieke formatietafels dienen te worden ingericht om tot concrete oplossingen te komen die in de komende raadsperiode (deels) gerealiseerd kunnen worden.*
- 4. Investeer in een coalitieakkoord waarin duidelijke prioritering wordt aangebracht in de belangrijkste opgaven voor de komende raadsperiode. Alvorens tot sluiting van het coalitieakkoord wordt overgegaan afstemming plaatsvindt met vertegenwoordigers van de ambtelijke organisatie over de haalbaarheid van de voorgenomen ambities in het coalitieakkoord.*
- 5. Realiseer de totstandkoming van een coalitieakkoord met als streefdatum uiterlijk medio juni 2026, maar bij voorkeur de eerste helft van juni 2026.*

Per 28 maart 2026 is Tjebbe van Oostenbruggen aan de slag gegaan als informatuur en zijn met een vertegenwoordiging van alle politieke partijen in de gemeenteraad van Houten gesprekken gevoerd. Belangrijke onderwerpen van gesprek zijn o.a. geweest: de ervaringen uit de Verkenningsfase, een inhoudelijke inventarisatie van de belangrijkste onderwerpen voor de betreffende politieke partij, eventuele breekpunten (zowel op inhoud als in relatie tot personen), de opvattingen over burgerparticipatie (zowel gedurende de formatieperiode als gedurende de bestuursperiode), mogelijkheden voor financiële ombuigingen en/of bezuinigingen, de bestuursstijl en de voorkeuren voor een gewenste coalitie.

Alle gesprekken zijn in een positieve en constructieve sfeer verlopen en elke partij heeft aangegeven toekomstgericht aan de slag te gaan.

SPEERPUNTEN

Een programmatische vergelijking van alle partijprogramma's, en de gehouden gesprekken overziend is een rode draad te ontdekken in de keuze voor de belangrijkste onderwerpen:

1. Houten-Oost
Alle partijen geven aan dat zij een toekomstige ontwikkeling van Houten Oost in beginsel ondersteunen. Ik zeg bewust "in beginsel", omdat dit natuurlijk een lange termijn project is met

veel deelonderwerpen, betrokkenen (ook buiten Houten, zoals de provincie) en (tussen)besluit momenten. De term “Houtens-DNA” en de quote “Houten moet Houten blijven”, is in elk gesprek voorbij gekomen.

2. AZC / asielopvang / Spreidingswet
Alle partijen geven aan dat een nieuw college moet voldoen aan de verplichtingen die de Spreidingswet met zich mee brengt.
3. Energietransitie / duurzaamheid
4. Financiën
Alle partijen zien het belang van gezonde gemeentefinanciën en de noodzaak tot het maken van keuzes.
5. Bestuursstijl / ‘Beter bestuur’
Duidelijke afspraken over de inhoud én de vorm van samenwerking verdienen de voorkeur. Partijen constateren dat scherpte in een coalitieakkoord wenselijk is om misinterpretatie van afspraken te voorkomen. Verschillende partijen hebben daarnaast suggesties gedaan om de collegiale samenwerking in het college en met de raad te bevorderen.
6. Veiligheid
7. Inwonersparticipatie
Alle partijen geven aan dat zij graag een vorm van participatie zien waarbij lokale betrokkenen hun expertise delen met formerende partijen, en enkele cruciale vragen/onderwerpen later in het proces kunnen worden voorgelegd aan de inwoners.
8. Formatieve invulling college

Deze onderwerpen zullen dan ook in het vervolg van het traject een nadere uitwerking krijgen.

Alle partijen geven aan dat zij graag een vorm van participatie zien waarbij lokale betrokkenen hun expertise delen met formerende partijen, en enkele cruciale vragen/onderwerpen later in het proces kunnen worden voorgelegd aan de inwoners.

BREEKPUNTEN EN BELEMMERINGEN

In de gesprekken zijn geen (tegengestelde) breekpunten of belemmeringen genoemd, zowel met betrekking tot inhoudelijke onderwerpen als tot personen, die van dien aard zijn dat deze consequenties kunnen hebben voor de vervolgstappen in deze Informatiefase. Uiteraard hebben partijen wel programmatische grenzen aangegeven, maar alles hangt daarbij af van het vervolg van het proces.

COALITIEVOORKEUREN

Er zijn in dit stadium nog steeds meerdere varianten mogelijk voor coalitievorming. Enerzijds staan nog veel partijen open voor deelname aan een college en hebben een constructieve houding. Anderzijds mag geconcludeerd worden dat de ene partij actiever en nadrukkelijker heeft aangegeven te willen deelnemen aan een nieuw te vormen college. De partijen die daar ietwat terughoudender in zijn, baseren dat op de verkiezingsuitslag, de opgedane ervaringen van de afgelopen jaren en/of de nog prille ervaring met de politiek-bestuurlijke omgeving.

De meeste partijen geven aan dat er gestreefd moet worden naar een coalitie met ruim méér dan 16 zetels. Een kleinst-mogelijke meerderheid van 16 zetels voor een coalitie wordt gezien als minder stabiel. Onderwerpen als gedogen, minderheidscoalitie en andere democratische experimenten hebben de revue niet gepasseerd.

De meest genoemde variant is een coalitie van ITH, VVD, SGP en CDA. Ook hebben verschillende partijen aangegeven dat zij graag een brede coalitie zien waarbij ook GL/PvdA danwel D66 vertegenwoordigd zijn

in het college. Dat laat onverlet dat de rol en positie van GL/PvdA en D66 en hun deelname aan de meestgenoemde coalitievariant, verdere verduidelijking en verdieping vraagt.

Een coalitie met deelname van CU, Volt en Natuurlijk Houten lijkt, gegeven de gesprekken, minder kansrijk en de behoefte van deze partijen om deel te nemen lijkt ook minder groot. Dat laat onverlet dat ook deze partijen een constructieve houding in het proces hebben.

ADVIES

Gelet op bovenstaande schets met impressies uit de overleggen in het kader van de Informatiefase, de onderlinge verhoudingen, de opvattingen ten aanzien van de gewenste politiek-bestuurlijke cultuur, de aangedragen inhoudelijke onderwerpen, de aangegeven voorkeuren voor een coalitie en - niet in de laatste plaats - de verkiezingsuitslag, luidt het advies als volgt.

1. De gesprekken in het kader van de Informatiefase komende week voort te zetten en af te ronden, met als doel om scherper beeld te krijgen van de overeenkomsten en verschillen tussen partijen als het gaat om ambitieniveau voor de komende 4 jaar en de inhoudelijke keuze en bekostiging die daarbij horen.
2. Daarvoor komende woensdag een besloten bijeenkomst te houden met de vertegenwoordigers van ITH, VVD, SGP, CDA, GL-PvdA en D66, om te spreken over de hiervoor genoemde punten.
3. Het resultaat van deze bijeenkomst in een openbare bijeenkomst op zaterdag 18 april 2026, om 11.00 uur toe te lichten, ter afronding van de Informatiefase en start van de Formatiefase

Graag wil ik de raadsleden zeer bedanken voor de open gesprekken, griffier Marcel Hermans (en collega's) voor de uitstekende ondersteuning en de medewerkers van de gemeente voor de gastvrije ontvangst.